

ACMECS: กลไกสำคัญของยุทธศาสตร์ด้านการต่างประเทศ

จากที่กล่าวในบทก่อนหน้า การดำเนินยุทธศาสตร์ต่อประเทศเพื่อนบ้านของรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณฯ มีความแตกต่างจากรัฐบาลสมัยต่างๆ ที่ผ่านมา โดยเห็นได้จากการมีเป้าหมายที่แน่ชัดในการมุ่งยกระดับประเทศไทย และมีวิธีดำเนินการที่เอื้ออำนวยให้เป้าหมายนั้นบรรลุผล ได้อย่างรวดเร็วด้วยการดำเนินการที่เริ่มต้นจากรัฐบาล/ทำเนียบสู่ผู้ปฏิบัติ/ข้าราชการ (top-down policy) ซึ่งกลไกที่สะท้อนให้เห็นทั้งเป้าหมายและวิธีการดังกล่าวอย่างครอบคลุมก็คือ ACMECS นั่นเอง

4.1 ภูมิหลัง ACMECS และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

ACMECS หรือที่รู้จักกันในชื่อเดิมคือ ECS (Economic Cooperation Strategy among Cambodia, Lao PDR, Myanmar and Thailand) ประกอบด้วยสมาชิก 5 ประเทศ ได้แก่ กัมพูชา ลาว พม่า เวียดนาม และไทย ยุทธศาสตร์ดังกล่าวเกิดขึ้นครั้งแรกในเดือนเมษายน 2546 เมื่อครั้ง พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ได้นำประเด็นดังกล่าวร่วมหารือกับผู้นำของประเทศ กัมพูชา ลาว และ พม่า ในการประชุมผู้นำอาเซียนสมัยพิเศษว่าด้วยโรดชาร์ส ที่ กรุงเทพมหานคร ต่อมา ในเดือนพฤศจิกายนของปีเดียวกัน ได้มีการประชุมระดับผู้นำ ACMECS ขึ้นเป็นครั้งแรกที่เมืองพุกาม ประเทศพม่า อันเป็นที่มาของการออกปฏิญญาร่วมกันของผู้นำทั้งห้า ในนาม “ปฏิญญาพุกาม” หรือ “Bagan Declaration”^{*} ทั้งนี้ ที่ประชุมตกลงให้มีการปรับเปลี่ยนชื่อจาก ECS เป็น ACMECS และในเดือนพฤษภาคม 2547 เวียดนามก็ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิก

ACMECS ได้ประกาศเป้าประสงค์หลักและลักษณะของกิจกรรมภายใต้ความร่วมมือ ดังปรากฏในปฏิญญาพุกามดังนี้

^{*} โปรดดูภาคผนวก

4.1.1 เป้าประสงค์

- (1) เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันและก่อให้เกิดความเจริญเติบโตมากขึ้นตามแนวชายแดน
- (2) เพื่ออำนวยความสะดวกให้มีการเคลื่อนย้ายอุตสาหกรรมเกษตรและการผลิตไปยังบริเวณที่มีความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ
- (3) เพื่อสร้างโอกาสการจ้างงานและลดความแตกต่างของรายได้ในหมู่ประเทศทั้งสิ้น
- (4) เพื่อส่งเสริมสันติภาพ เสถียรภาพ และความมั่งคั่งร่วมกันสำหรับทุกฝ่ายในลักษณะที่ยั่งยืน

4.1.2 ลักษณะกิจกรรม

- (1) สอดคล้องและส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจระดับทวิภาคีและภูมิภาคที่มีอยู่แล้ว
- (2) ปฏิบัติได้โดยมีผลที่เป็นรูปธรรม
- (3) ทำได้จริงและเป็นที่ยอมรับได้โดยประเทศที่เกี่ยวข้อง
- (4) ยึดหลักการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างสมัครใจและทัดเทียมกัน
- (5) ยึดหลักฉันทามติระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

4.1.3 สาขาความร่วมมือ

ACMECS ประกอบด้วยโครงการความร่วมมือ 6 สาขา ได้แก่¹

(1) การอำนวยความสะดวกด้านการค้าการลงทุน

มีวัตถุประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกให้เกิดการเคลื่อนย้ายของสินค้า บริการ และเงินทุนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ผ่านการขจัดอุปสรรคทางการค้าและการลงทุนต่างๆ รวมทั้งการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยทั้งในด้านกฎหมาย และด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การจัดตั้ง one-stop service ตามด่านชายแดน และการจัดตั้ง ACMECS Business Council เป็นต้น

¹ กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ. ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง. กรุงเทพมหานคร: ซีทิสแควร์, 2549.

(2) ความร่วมมือด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม

มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตทั้งในภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมบนพื้นฐานของความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ รวมถึงการวิจัยและพัฒนา และการแบ่งปันความรู้และข้อมูลข่าวสาร ตัวอย่างโครงการสำคัญ เช่น การทำ contract farming การจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมบริเวณชายแดน และความร่วมมือด้านพลังงาน

(3) การเชื่อมโยงคมนาคม

มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและใช้ประโยชน์การเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่ออำนวยความสะดวกในทางการค้า การลงทุน การผลิต และการท่องเที่ยว โดยเน้นการพัฒนาเส้นทางคมนาคมในส่วนที่ยังขาดหายในแนวเขตเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (EWEC) รวมถึงเส้นทางที่เชื่อมต่อกับแนวเขตเศรษฐกิจดังกล่าว

(4) การท่องเที่ยว

มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มปริมาณนักท่องเที่ยวทั้งระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านและนักท่องเที่ยวจากนอกภูมิภาค โดยรัฐบาลส่งเสริมให้มีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของทั้ง 5 ประเทศสมาชิกร่วมกันในลักษณะ Five Countries One Destination รวมทั้งการจัดทำ ACMECS single visa

(5) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของประชาชนและสถาบันต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการแข่งขันในระดับโลก โดยเน้นการฝึกอบรมบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถเพื่อสนับสนุนการดำเนินโครงการในสาขาความร่วมมือต่าง ๆ ของ ACMECS

(6) สาธารณสุข*

* เป็นสาขาความร่วมมือล่าสุดซึ่งประเทศไทยเป็นผู้เสนอและได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศ ACMECS ณ เมืองเสียมราฐ ประเทศกัมพูชา เมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2548

มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างกันในการป้องกัน และการสร้างเครือข่ายการเฝ้าระวังโรคระบาดร้ายแรงต่างๆ รวมถึงการแลกเปลี่ยนข้อมูล และการถ่ายทอดความรู้

4.2 ACMECS ในยุทธศาสตร์ภาพรวมด้านการต่างประเทศ

แนวคิดพื้นฐานของรัฐบาลในการริเริ่ม ACMECS มาจากความต้องการพัฒนาความร่วมมือระหว่างไทยและประเทศเพื่อนบ้านเพื่อลดช่องว่างของความแตกต่างในระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ในลักษณะที่เอื้อประโยชน์ให้กับประเทศสมาชิกทุกฝ่าย โดยเล็งเห็นว่าหากประเทศเพื่อนบ้านมีพัฒนาการทางเศรษฐกิจและสังคมที่มั่นคง ย่อมจะส่งผลดีแก่ประเทศไทยตามไปด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะช่วยลดปัญหาแรงงานเถื่อน คนเร่ร่อนต่างด้าว ปัญหาการลักลอบค้ายาเสพติดและสิ่งผิดกฎหมายอื่นๆ นอกจากนี้ การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศเพื่อนบ้าน จะมีส่วนช่วยลดกระแสความไม่สงบทางสังคมและการเมืองภายในประเทศเหล่านั้น อันจะก่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยบริเวณแนวชายแดน ซึ่งจะส่งผลดีต่อการค้า การท่องเที่ยว และการลงทุน² ทั้งนี้ รัฐบาลไทยได้วางยุทธศาสตร์ไทยต่อ ACMECS ดังต่อไปนี้

1. เพิ่มขีดความสามารถและสร้างฐานการผลิตตามแนวชายแดนและพื้นที่เชื่อมโยงในลักษณะเกื้อกูลซึ่งกันและกัน (complementary) ระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งด้านเกษตร อุตสาหกรรมและบริการ โดยจะดำเนินการร่วมในระดับรัฐ - รัฐ / เอกชน - เอกชน / รัฐ - เอกชน / ประชาชน - ประชาชน

2. ย้ายฐานการผลิตจากไทยสู่ประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานมาก / อุตสาหกรรมที่ใช้วัตถุดิบของประเทศเพื่อนบ้าน / ธุรกิจการเกษตรเพื่อผลิตวัตถุดิบส่งมายังอุตสาหกรรมแปรรูปในไทย

3. สร้างงานสร้างรายได้ให้ประชาชนไทยและประเทศเพื่อนบ้านอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะพื้นที่ตลอดแนวชายแดนและเมืองหลักของเพื่อนบ้าน

4. เสริมสร้างความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยใช้ความร่วมมือและความสำเร็จทางเศรษฐกิจเป็นปัจจัยเชื่อมโยงกับการสนับสนุนการเจรจาหรือเพื่อขจัดอุปสรรคของความร่วมมือด้านการเมือง ความมั่นคง สังคม และอื่นๆ

² Economic Cooperation Strategy. วารสารผู้ส่งออก 17, 392(2546): หน้า 49-53.

³ "ยุทธศาสตร์ของไทยต่อ ACMECS.". [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.mfa.go.th/web/1798.php> 2548.

5. เป็นยุทธศาสตร์เชื่อมโยง GMS และ BIMSTEC รวมทั้งเป็นช่องทางเพิ่มพูนความร่วมมือกับนานาชาติและองค์การระหว่างประเทศเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของประชาชนในภูมิภาคให้ดีขึ้น

ทั้งนี้ จากที่กล่าวมาในบทที่ 3 รัฐบาลภายใต้การนำของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ได้ดำเนินยุทธศาสตร์ด้านการต่างประเทศ (forward engagement) ในลักษณะเชิงรุกในกรอบต่างๆ ทั้งในระดับระหว่างประเทศและภายในประเทศ ควบคู่ไปกับการดำเนินนโยบายคู่ขนานซึ่งเน้นความเข้มแข็งของการพัฒนาจากภายในประเทศอีกทางหนึ่งด้วย จากความเชื่อมโยงดังกล่าว จึงอาจกล่าวได้ว่าแก่นสำคัญของยุทธศาสตร์ด้านการต่างประเทศของรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณฯ คือความพยายามที่จะเชื่อมต่อกันกับภาคส่วนที่ใหญ่ยิ่งกว่าคือ ภูมิภาคและโลกให้ได้ โดยสามารถพิจารณาความเชื่อมโยงในระดับต่างๆ ได้ดังนี้

4.2.1 ระดับโลก (global level)

รัฐบาลไทยภายใต้การนำของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ได้พยายามผลักดันศักยภาพการแข่งขันของไทยในระดับโลกด้วยการพยายามเจาะตลาดในสาขาซึ่งไทยมีความเชี่ยวชาญหรืออยู่ในข่ายที่จะพัฒนาต่อยอดต่อไปได้ เห็นได้จากความริเริ่มที่จะให้ไทยเป็นประเทศศูนย์กลางในด้านต่างๆ ได้แก่ การท่องเที่ยว การบริการ อาหาร ยานยนต์ และสิ่งทอ ในขณะที่เดียวกัน ก็แสวงหาโอกาสในด้านตลาดให้กับไทยด้วยการเปิดเจรจาทำข้อตกลงความร่วมมือภายใต้เขตการค้าเสรีกับประเทศในภูมิภาคต่างๆ รวมถึงความพยายามที่จะทำให้ไทยได้แสดงบทบาทในการเมืองระหว่างประเทศ เช่น การที่ไทยรับเป็นประเทศผู้ประสานกับรัฐบาลพม่าในการสนับสนุนกระบวนการปรองดองแห่งชาติ การเสนอผู้แทนจากประเทศไทยเข้ารับการพิจารณาเพื่อกำหนดตำแหน่งเลขาธิการสหประชาชาติ เป็นต้น

4.2.2 ระดับภูมิภาค (regional level)

เป็นที่ปรากฏชัดเจนว่ารัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ได้พยายามดำเนินบทบาทเชิงรุกในกรอบของทวีปเอเชีย เห็นได้จากการริเริ่ม กรอบความร่วมมือเอเชีย (Asia Cooperation Dialogue—ACD) รวมถึงการจัดตั้งกองทุนพันธบัตรเอเชีย (Asian Bond Fund—ABF) และการกระชับความสัมพันธ์กับประเทศมหาอำนาจ เช่น จีนและอินเดีย เป็นต้น

4.2.3 ระดับอนุภูมิภาค (neighborhood level)

ภายใต้การนำของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร *Prosper Thy Neighbour* นับเป็นความมุ่งหมายประการสำคัญที่สะท้อนให้เห็นการให้ความสำคัญกับประเทศเพื่อนบ้านของไทย โดยไทยเล็งเห็นความจำเป็นของการพัฒนาภูมิภาคที่แต่ละประเทศจะต้องก้าวไปพร้อม ๆ กัน เห็นได้จากความพยายามที่จะกระชับและส่งเสริมความร่วมมือภายใต้กรอบความร่วมมือที่มีอยู่แล้ว เช่น BIMSTEC และที่สำคัญคือ การริเริ่มกรอบความร่วมมือใหม่อย่าง ACMECS ด้วย

4.2.4 ระดับฐานราก (grass root level)

จากการดำเนินนโยบายในแนวทางชุมชนที่ต้องการสร้างความเข้มแข็งทั้งจากภาคภายในประเทศและต่างประเทศไปพร้อมกัน การสร้างความเข้มแข็งในระดับฐานราก ซึ่งหมายถึงการสร้างคนในระดับรากหญ้า ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดในสังคม ให้สามารถพึ่งพาตนเองได้จึงเป็นสิ่งที่รัฐบาลมุ่งเน้น และเป็นที่มาของการริเริ่มโครงการต่างๆ เช่น โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ โครงการกองทุนหมู่บ้าน เป็นต้น ทั้งนี้ เมื่อชุมชนต่างๆ มีความเข้มแข็ง มีศักยภาพที่จะผลิตสินค้าที่มีคุณภาพแล้ว จำเป็นที่จะต้องนำชุมชนมาเชื่อมต่อกับสังคมโลกเพื่อนำความมั่งคั่งมาสู่จังหวัด/กลุ่มจังหวัดอย่างยั่งยืน ซึ่งในการดำเนินการดังกล่าว รัฐบาลได้เตรียมกลไกของเอกอัครราชทูต CEO และผู้ว่าราชการจังหวัด CEO ที่ทำงานแบบประสานกันเข้ามารองรับ

กล่าวโดยสรุป ภายใต้ยุทธศาสตร์ภาพรวมด้านการต่างประเทศของรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ได้มีความพยายามที่จะผลักดันให้เกิดความเชื่อมโยงของการดำเนินนโยบายภายใต้กรอบความร่วมมือต่างๆ ทั้งในระดับท้องถิ่น อนุภูมิภาค ภูมิภาค และระดับโลก ในแนวทางที่เรียกกันว่า local link-global reach และยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิระวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง หรือ ACMECS ก็เป็นกลไกสำคัญในระดับอนุภูมิภาค ที่ถือเป็นยุทธศาสตร์หน้าด่านแรกที่เชื่อมต่อการพัฒนาในระดับชุมชน (local) เข้ากับการพัฒนาของโลกในระดับประเทศเพื่อนบ้านที่มีชายแดนร่วมกัน หรืออาจกล่าวได้ในอีกนัยหนึ่งว่า ACMECS เป็นยุทธศาสตร์พื้นฐานสำคัญของรัฐบาลที่ช่วยกระชับความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านควบคู่ไปกับยุทธศาสตร์ภายใต้ GMS ทางตะวันออก และ BIMSTEC ทางตะวันตก ในขณะที่เดียวกันก็มีส่วนช่วยลดช่องว่างการพัฒนาระหว่างประเทศสมาชิกเก่าและสมาชิกใหม่ภายใต้ ASEAN ซึ่งจะเสริมความเข้มแข็งให้กับภูมิภาคเอเชียโดยรวมภายใต้ ACD

4.3 พัฒนาการของ ACMECS

4.3.1 พัฒนาการในปี 2546

นับตั้งแต่ที่ได้มีการริเริ่มแนวคิดก่อตั้ง ECS เมื่อเดือนเมษายน 2546 จนถึงการออกปฏิญญาพுகามร่วมกันในเดือนพฤศจิกายนของปีเดียวกัน ได้มีการประชุมระหว่างประเทศสมาชิก ดังต่อไปนี้

1. การประชุมระดับเจ้าหน้าที่อาวุโส ที่เวียงจันทน์ ประเทศลาว (15 กรกฎาคม 2546)
2. การประชุมระดับเจ้าหน้าที่อาวุโสอย่างไม่เป็นทางการ ที่กรุงเทพมหานคร (31 กรกฎาคม 2546)
3. การประชุมระดับรัฐมนตรีต่างประเทศ ที่กรุงเทพมหานคร (1 สิงหาคม 2546)
4. การประชุมคณะกรรมการยกร่าง Plan of Action และโครงการ ที่เมืองเสียมราฐ ประเทศกัมพูชา (27 สิงหาคม 2546)
5. การประชุมคณะกรรมการยกร่างโครงการร่วมและโครงการทวิภาคีใน Plan of Action ที่กรุงเทพมหานคร (30 กันยายน-1 ตุลาคม 2546)
6. การประชุมระดับรัฐมนตรีเศรษฐกิจการค้า ที่กรุงเทพมหานคร (27 ตุลาคม 2546)
7. การประชุมระดับเจ้าหน้าที่อาวุโส ที่กรุงย่างกุ้ง ประเทศพม่า (10 พฤศจิกายน 2546)
8. การประชุมระดับรัฐมนตรีต่างประเทศ ที่กรุงย่างกุ้ง ประเทศพม่า (10 พฤศจิกายน 2546)
9. การประชุมผู้นำ ACMECS ที่เมืองพุกาม ประเทศพม่า

การประชุมเตรียมการต่างๆ ข้างต้น ที่จัดขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วงเวลาอันสั้นและเวียนจัดในทุกประเทศสมาชิกสะท้อนให้เห็นความตั้งใจของทุกประเทศที่ต้องการเข้ามาร่วมมือภายใต้ ECS โดยสมัครใจ จนทำให้การประชุมผู้นำเกิดขึ้นเป็นครั้งแรก และเป็นที่มาของการจัดตั้ง ACMECS ภายใต้ปฏิญญาพุกาม (Bagan Declaration) ซึ่งได้วางรากฐานในการดำเนินกรอบความร่วมมือบนความต้องการที่เห็นพ้องร่วมกันของประเทศสมาชิกในการที่จะก้าวไปพร้อมๆ กัน หรืออย่างน้อยสามารถลดความแตกต่างของระดับความมั่นคงทางเศรษฐกิจบนพื้นฐานของการช่วยเหลือตนเองและการเป็นหุ้นส่วนซึ่งกันและกัน และยังคงยืนยันความมุ่งมั่นที่จะเร่งการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ความก้าวหน้าทางสังคม และพัฒนาการทางวัฒนธรรมในภูมิภาคร่วมกันอย่างยั่งยืน โดยยังคงไว้ซึ่งกิจกรรมใน 5 สาขาความร่วมมือ ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับที่มีการกำหนดในแผนปฏิบัติการของ ECS (ECS Plan of Action-ECSPA) ได้แก่

1. การอำนวยความสะดวกด้านการค้าและการลงทุน
2. ความร่วมมือด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม
3. การเชื่อมโยงการขนส่ง
4. ความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว
5. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

นอกจากนี้ ACMECS ยังได้กำหนดลักษณะกิจกรรมในแต่ละสาขาความร่วมมือด้วย กล่าวคือ จะต้องมีความสอดคล้องและส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจระดับทวิภาคีและภูมิภาคที่มีอยู่แล้ว ดำเนินการโดยใช้ความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของแต่ละประเทศ ทำได้จริง และเป็นที่ยอมรับของประเทศที่เกี่ยวข้อง ยึดหลักฉันทามติ และการแบ่งปันผลประโยชน์อย่าง สัมครใจและทัดเทียมกัน

4.3.2 พัฒนาการในปี 2547

ในปี 2547 ACMECS ยังคงมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง การประชุมที่เกิดขึ้นมีดังนี้

1. การประชุมเชิงปฏิบัติการ ACMECS Workshop on Enhancing the Competitiveness of the planning agencies in Cambodia, Lao PDR, Myanmar and Thailand ที่จ.ชลบุรี (3-4 มิถุนายน 2547)
2. การประชุมระดับเจ้าหน้าที่อาวุโส ที่กรุงย่างกุ้ง ประเทศพม่า (18-19 สิงหาคม 2547)
3. การประชุมระดับเจ้าหน้าที่อาวุโสสมัยพิเศษและการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอย่างไม่เป็นทางการ ที่จ.กระบี่ (1-2 พฤศจิกายน 2547)

สาระสำคัญจากการประชุมข้างต้นสามารถนำมาพิจารณาได้ใน 2 ประเด็นหลัก ได้แก่

1. ความคืบหน้าของการดำเนินโครงการในแต่ละสาขาความร่วมมือ

การอำนวยความสะดวกด้านการค้าและการลงทุน: ประเทศสมาชิกได้เห็นพ้องในการ จัดตั้ง one stop service เพื่ออำนวยความสะดวก และจัดระเบียบพิธีการศุลกากร ณ จุดตรวจ บริเวณชายแดน

ความร่วมมือด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม:

ในด้านเกษตรกรรมนั้น ไทยได้ขยายการให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร สำหรับสินค้า เกษตรกับประเทศเพื่อนบ้าน ไทยและประเทศเพื่อนบ้านร่วมมือกันในการทำ contract farming

โดยไทยได้ประสานกับประเทศเพื่อนบ้านให้ดำเนินการในลักษณะของสัญญาจ้างผลิตและรับซื้อผลผลิต ทั้งนี้ ไทยจะเป็นผู้รับซื้อผลผลิตเพื่อนำมาบริโภคภายในประเทศ และแปรรูปเพื่อการส่งออกไปยังประเทศที่สาม พันธุ์พืชเศรษฐกิจที่จะทำการย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศเพื่อนบ้าน อาทิ ถั่วเหลือง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ข้าวโพดฝักอ่อน ข้าวโพดหวาน และละหุ่ง⁴

สำหรับด้านอุตสาหกรรม ไทยได้ดำเนินการย้ายฐานการผลิตในกลุ่มอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานมากและอุตสาหกรรมที่ใช้วัตถุดิบของประเทศเพื่อนบ้าน ในขณะเดียวกัน ก็ได้วางแผนดำเนินโครงการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมในประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อรองรับการย้ายฐานการผลิตของภาคเอกชนไทยในอนาคต โดยมีการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยเป็นหน่วยงานในการประสาน ทั้งนี้ โครงการพัฒนานิคมอุตสาหกรรมระหว่างไทยและประเทศเพื่อนบ้านภายใต้ ACMECS ประกอบด้วย

- ฐานการผลิตร่วมไทย-พม่า
 - โครงการศึกษาความเหมาะสมการจัดตั้งฐานการผลิตและนิคมอุตสาหกรรม อ.แม่สอด จังหวัดตาก
 - โครงการศึกษาความเหมาะสมการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษและนิคมอุตสาหกรรมใน Mawlamyine และ Pa-an ประเทศพม่า
- เขตเศรษฐกิจ Savannakhet-Xeno
 - โครงการศึกษาความเหมาะสมการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษและนิคมอุตสาหกรรมในเขตเศรษฐกิจพิเศษ Savannakhet-Xeno ประเทศลาว
- เขตเศรษฐกิจ จ.ตราด-Koh Kong
 - การศึกษาความเหมาะสมเพื่อจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมที่ Koh Kong ประเทศกัมพูชา

การเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคม: ได้มีความร่วมมือในการพัฒนาเส้นทางคมนาคมในประเทศเพื่อนบ้าน และมีการผ่อนปรนกฎระเบียบเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนระหว่างประเทศสมาชิกมีการปฏิสัมพันธ์ต่อกันมากขึ้น แผนการเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมสำคัญทางบกระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน แยกรายประเทศ มีดังนี้

⁴ สำนักพัฒนาพื้นที่. การจัดระบบเศรษฐกิจตามแนวชายแดน (ECONOMIC COOPERATION STRATEGY). กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2546. (อัดสำเนา)

- เส้นทางคมนาคมเชื่อมโยงไทย-กัมพูชา
 1. ตราด-Koh Kong-Srae Ample
 2. ช่องสง่า จ.ศรีสะเกษ-Anlongveng-Siem Reap
- เส้นทางคมนาคมเชื่อมโยงไทย-ลาว
 1. เขียงของ-ห้วยทราย-หลวงน้ำทา-บ่อเต็น
 2. ห้วยโก๋น / เมืองเงิน-ปากแบ่ง
 3. ทางรถไฟหนองคาย-ท่านาแล้ง
 4. สะพานแม่น้ำเหือง (จ.เลย-แขวงไซยะบุรี)
 5. สะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่ 2 (จ.มุกดาหาร-แขวงสะหวันนะเขต)
- เส้นทางคมนาคมเชื่อมโยงไทย-พม่า
 1. แม่สอด / Myawaddy-Kawkareik-Thaton-Yangon
 2. แม่สอด / Myawaddy-เชิงเขาตะนาวศรี
 3. ช่างเขาตะนาวศรี-Kawkareik-Paan-Thaton

ด้านการท่องเที่ยว: ได้มีความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกในการดำเนินกิจกรรม ภายใต้แนวคิด Five Countries One Destination ตลอดจนมีการศึกษาถึงความเป็นไปได้ สำหรับการตรวจลงตราร่วมกันระหว่างประเทศในรูปแบบของ ACMECS Single Visa

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์: ไทยเสนอให้ความช่วยเหลือประเทศเพื่อนบ้านในการมอบทุนการศึกษาและฝึกอบรมในแขนงวิชาต่างๆ ที่เชื่อมโยงกับสาขาความร่วมมือภายใต้ ACMECS อาทิ ด้านการเกษตร ด้านการท่องเที่ยว เป็นต้น

2. การดำเนินการ

ในปี 2547 นี้ เกิดความเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวกับองค์กรในประเด็นที่สำคัญ ได้แก่

2.1 การรับประเทศสมาชิกใหม่

ACMECS รับเวียดนามเข้าเป็นสมาชิกเมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2547 ส่งผลให้ ACMECS ประกอบด้วยประเทศสมาชิกจำนวน 5 ประเทศ ประกอบด้วย กัมพูชา ลาว พม่า เวียดนาม และไทย

2.2 พัฒนาการด้านกลไกประสานงาน

ACMECS ได้มอบหมายให้แต่ละประเทศสมาชิกทำหน้าที่เป็นประเทศผู้ประสานงาน (coordinating countries) สำหรับความร่วมมือแต่ละสาขา กล่าวคือ ไทย: การอำนวยความสะดวก การค้าการลงทุนไทยและสาธารณรัฐ พม่า: เกษตรและอุตสาหกรรม ลาว: การเชื่อมโยงคมนาคมการท่องเที่ยว เวียดนาม: การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ในขณะเดียวกัน ประเทศสมาชิกได้ร่วมกันจัดตั้งกลไกประสานงานระหว่างกัน ในที่นี้จะได้แสดงให้เห็นถึงกลไกระหว่างประเทศ และกลไกในส่วนของไทย⁵

2.3 บทบาทจากภาคเอกชนและประเทศหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนา

ในการประชุมรัฐมนตรี ACMECS อย่างไม่เป็นทางการระหว่างวันที่ 1-2 พฤศจิกายน 2547 ที่จ.กระบี่ ที่ประชุมได้เรียกร้องให้ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทในกิจกรรมความร่วมมือทุกสาขาเพื่อส่งเสริมให้มีการติดต่อและสร้างโอกาสความร่วมมือด้านการค้าการลงทุนระหว่างภาคเอกชนในภูมิภาค ซึ่งนำไปสู่การจัดตั้งสภาธุรกิจ ACMECS (ACMECS Business Council) ในแต่ละประเทศสมาชิกในเวลาต่อมา

นอกจากนี้ ยังนับเป็นครั้งแรกที่มีผู้แทนจากประเทศหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนา (development partners) ได้แก่ ออสเตรเลีย ฝรั่งเศส เยอรมนี ญี่ปุ่น นิวซีแลนด์ และธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (Asian Development Bank-ADB) เข้าร่วมการประชุมด้วย

ทั้งนี้ หน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่ประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ ภายในประเทศให้ดำเนินไปตามแผนปฏิบัติการได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และกระทรวงการต่างประเทศสำหรับการประสานกับประเทศสมาชิกและประเทศหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนา โดยมีภาคเอกชนร่วมดำเนินบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อน

4.3.3 พัฒนาการในปี 2548

สำหรับปี 2548 ประเทศสมาชิกได้ร่วมกันจัดการประชุมต่างๆ ดังนี้

1. การประชุมระดับคณะทำงานสาขาการท่องเที่ยวที่กรุงพนมเปญ ประเทศกัมพูชา (1 เมษายน 2548)
2. การประชุมระดับคณะทำงานสาขาการเชื่อมโยงคมนาคม ที่เวียงจันทน์ ประเทศลาว (20 กรกฎาคม 2548)

⁵ กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ. ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อีรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง. กรุงเทพมหานคร : ซีเอสแควร์, 2549.

3. การประชุมระดับเจ้าหน้าที่อาวุโสและระดับรัฐมนตรีที่เมืองเสียมราฐ ประเทศกัมพูชา (4-5 สิงหาคม 2548)
4. การประชุมร่วมสภาธุรกิจ ACMECS ที่กรุงเทพมหานคร (21-22 กันยายน 2548)
5. การประชุมระดับเจ้าหน้าที่อาวุโสกับประเทศหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาที่กรุงเทพมหานคร ประเทศกัมพูชา (7 ตุลาคม 2548)
6. การประชุมระดับคณะทำงานสาขาเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมที่กรุงย่างกุ้ง ประเทศพม่า (11-12 ตุลาคม 2548)
7. การประชุมระดับคณะทำงานสาขาการอำนวยความสะดวกด้านการค้าและการลงทุน ที่กรุงเทพมหานคร (12 ตุลาคม 2548)
8. การประชุมระดับคณะทำงานสาขาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ที่กรุงฮานอย ประเทศเวียดนาม (20 ตุลาคม 2548)
9. การประชุมระดับคณะทำงานสาขาสาธารณสุข ที่กรุงเทพฯ (24 ตุลาคม 2548)
10. การประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับ HIV/AIDS ร่วมกับ UNAIDS ที่กรุงเทพมหานคร (25-26 ตุลาคม 2548)
11. การประชุมระดับผู้นำ ACMECS ครั้งที่ 2 ที่กรุงเทพมหานคร (1-3 พฤศจิกายน 2548)

การประชุมข้างต้นสะท้อนให้เห็นความต้องการเร่งรัดให้เกิดการขับเคลื่อนโครงการในแต่ละสาขาความร่วมมือ โดยการประชุมสำคัญได้แก่ การประชุม ระหว่างวันที่ 4-5 สิงหาคม 2548 และการประชุมระดับผู้นำ ครั้งที่ 2 ที่กรุงเทพมหานคร ระหว่างวันที่ 1-3 พฤศจิกายน 2548 ทั้งนี้ สารสำคัญจากการประชุมในการประชุมรัฐมนตรี ACMECS ที่เมืองเสียมราฐ ประเทศกัมพูชานั้น ที่ประชุมได้พิจารณาและให้ความเห็นชอบใน 3 วาระ กล่าวคือ 1. การดำเนินโครงการ ACMECS single visa ภายใต้หลักการ ACMECS minus X 2. การเสนอให้ประเทศสมาชิกร่วมมือกันในด้านพลังงาน และ 3. การเพิ่มสาขาความร่วมมือด้านสาธารณสุข เป็นสาขาที่ 6 ภายใต้ ACMECS นอกจากนี้ ที่ประชุมยังได้สนับสนุน การจัดตั้งสำนักเลขานุการ ACMECS ซึ่งในเบื้องต้น จะได้ดำเนินการในลักษณะ virtual secretariat ก่อน ทั้งนี้ ได้มีการประเมินความคืบหน้าของความร่วมมือในสาขาต่างๆ โดยสาขาที่มีความคืบหน้ามากคือ การอำนวยความสะดวกด้านการค้าการลงทุนและการเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคม สาขาที่มีความคืบหน้าปานกลาง คือ ความร่วมมือด้านเกษตรกรรมและการท่องเที่ยว และสาขาที่มีความคืบหน้าน้อย คือ ความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

สำหรับการประชุมระดับผู้นำ ครั้งที่ 2 ที่กรุงเทพมหานคร ที่ประชุมได้หารือในประเด็นอันสืบเนื่องจากการประชุมระดับรัฐมนตรี มีการให้ความเห็นชอบกับ “ปฏิญญาว่าด้วยการเป็น

หุ้นส่วนเพื่อต่อสู้กับโรคไข้หวัดนกและโรคติดต่ออื่นๆ” และ “ปฏิญญาการประชุมผู้นำ ACMECS ครั้งที่ 2” ทั้งนี้ นับเป็นครั้งแรกที่ผู้แทนภาครัฐกิจจากทุกประเทศสมาชิกได้เข้าร่วมหารือด้วย

4.4 การดำเนินการของ ACMECS

จากการที่ regimes เป็นเครื่องมือที่ช่วยส่งเสริมความร่วมมือระหว่างรัฐและช่วยให้รัฐบรรลุความตกลงได้ง่ายขึ้น การศึกษาโดยใช้กรอบความคิดว่าด้วย regimes จึงเป็นการพิจารณาประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาผ่านความร่วมมือระดับพหุภาคีระหว่างรัฐ ซึ่งในที่นี้ จะได้ศึกษา ACMECS ในฐานะที่เป็น regimes ที่มีเป้าประสงค์ในการแก้ไขปัญหาความไม่เท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจของประเทศสมาชิก ซึ่งส่งผลกระทบต่อประเทศสมาชิกทั้งในทางความมั่นคง เศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ทั้งนี้ ในเบื้องต้นจะได้วิเคราะห์ให้เห็นถึงแนวโน้มอันเป็นที่มาของการก่อกำเนิด ACMECS ที่ประเทศสมาชิกมีแนวโน้มเห็นคล้ายในทางเดียวกัน ตามแนวทางการก่อกำเนิด regimes ที่ได้กล่าวถึงในบทที่ 1 ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรต่างๆ ได้แก่

1. ความเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน (*egoistic self-interest*)

ปัญหาความไม่เท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านใกล้ซิด เป็นสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ในความสัมพันธ์ ปัญหาเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อทั้งในเชิงความมั่นคง เศรษฐกิจ และสังคมต่อทุกประเทศที่เกี่ยวข้อง ทั้งประเทศที่เป็นต้นทางและปลายทาง ประเทศต้นทาง ในขณะที่เดียวกัน โลกาภิวัตน์ก็ได้ทำให้รัฐต่างๆ รวมถึงไทยและประเทศเพื่อนบ้านต้องเผชิญกับภัยคุกคามในบริบทใหม่ที่ท้าทาย อาทิ ประเด็นความมั่นคงมนุษย์ การแพร่กระจายของโรคระบาดอุบัติใหม่ ฯลฯ ประเด็นปัญหาเหล่านี้รัฐไม่สามารถจะจัดได้โดยลำพังและต้องการกลไกความร่วมมือในระดับพหุภาคีที่มีหลักในการปฏิบัติ บรรทัดฐาน และกฎเกณฑ์ ที่ทุกฝ่ายเห็นพ้อง

2. อำนาจทางการเมือง (*political power*)

ปัจจุบัน ประเทศในเอเชียอย่างจีนและอินเดียถือเป็นมหาอำนาจที่กำลังก้าวขึ้นมา มีอิทธิพลทั้งในด้านศักยภาพทางเศรษฐกิจและการทหาร และศักยภาพดังกล่าวก็ดูจะยิ่งมีความแข็งแกร่งขึ้นเรื่อยๆ ในขณะที่ประเทศอื่นๆ ที่ฟื้นตัวได้แล้วหลังจากประสบวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจก็กำลังเร่งพัฒนาตัวเอง ไม่เว้นแม้แต่ประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียน เช่น มาเลเซีย และสิงคโปร์ จนเป็นที่น่าจับตาว่าลักษณะของอำนาจในโลกปัจจุบันกำลังเคลื่อนจากตะวันตกมาสู่ตะวันออก⁶ สภาพการณ์ดังกล่าวส่งผลโดยตรงต่อการปรับตัวของประเทศ

⁶ Hoge, James F., Jr. A Global Shift in the Making: Is the United States Ready?. *Foreign Affairs* 83, 4(July-August 2004): 2-7.

ต่าง ๆ ในทวีปเอเชียที่จะต้องใช้ออกาสนี้ให้เป็นประโยชน์มากที่สุด เช่นเดียวกับ ACMECS ที่เป็นช่องทางให้ไทยและประเทศเพื่อนบ้านร่วมกันสร้างความเป็นปึกแผ่นและผลักดันให้เกิดความร่วมมือทั้งระดับภายในอาเซียน (Intra-ASEAN) และระดับภายนอกอาเซียน (Extra-ASEAN) ควบคู่กัน จึงจะเป็นผลดีต่อภูมิภาคโดยรวม

3. บรรทัดฐานและหลักการ (Norms and principles)

ไทยและประเทศเพื่อนบ้านเคยมีความร่วมมือระหว่างกันภายใต้กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจอื่นๆ อาทิ GMS ภายใต้กรอบความร่วมมือเหล่านั้น ไทยและประเทศสมาชิกมีแนวปฏิบัติต่อกันที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความสมัครใจ หลักฉันทามติ และการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เท่าเทียมกันเป็นสำคัญ ด้วยบรรทัดฐานและหลักการในลักษณะเช่นนี้ การส่งเสริมและต่อยอดโครงการความร่วมมือเดิมภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ใหม่จึงเป็นสิ่งที่สามารถโน้มน้าวให้ประเทศสมาชิกเหล่านั้นร่วมมือกันเช่นในกรณี ACMECS ที่ประกอบด้วยไทยและประเทศเพื่อนบ้านใกล้ชิด โดยนับเป็นกรอบความร่วมมือแรกที่ไม่ได้มีประเทศอื่นนอกอนุภูมิภาคร่วมเป็นสมาชิกอยู่

4. ขนบธรรมเนียมประเพณี (Usage and custom)

ไทยและประเทศเพื่อนบ้านมีความใกล้ชิดกันผ่านกรอบความร่วมมือต่างๆ ทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี ขนบประเพณีในที่นี้จึงถูกนำมาใช้ในความหมายว่าเป็นพฤติกรรมที่รัฐปฏิบัติต่อกันด้วยความสม่ำเสมอ ยาวนาน จนเป็นธรรมเนียมปฏิบัติระหว่างกัน และเป็นปัจจัยที่สนับสนุนและขับเคลื่อนตัวแปรอื่นๆ ที่กล่าวมาข้างต้น

5. ข้อมูล (Knowledge)

จากประสบการณ์ที่ผ่านมา ไทยและประเทศเพื่อนบ้านต่างรับรู้และตระหนักถึงปัญหาในความสัมพันธ์และผลกระทบอันมีที่มาจากพัฒนาการทางเศรษฐกิจที่ไม่เท่าเทียมกันของประเทศภายในอนุภูมิภาค อย่างไรก็ตาม ใ้เห็นได้ชัดว่าความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวยังไม่เป็นผล เพราะความแตกต่างในระดับการพัฒนามีแนวโน้มสูงขึ้น ทั้งนี้ ถ้าสภาพการณ์ดังกล่าวยังคงดำเนินต่อไป ย่อมจะส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพและการพัฒนาของภูมิภาคโดยรวม ดังนั้น การที่มี regimes ซึ่งตั้งขึ้นมาเพื่อลดความแตกต่างของระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจเป็นการเฉพาะ จึงน่าจะทำให้มีความเป็นไปได้ที่ไทยและประเทศเพื่อนบ้านจะสามารถร่วมกันแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้

ทั้งนี้ จากการที่ ACMECS เป็นยุทธศาสตร์พื้นฐานสำคัญในการดำเนินนโยบายต่างประเทศของไทยต่อประเทศเพื่อนบ้านของรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณช ครงสร้างและการดำเนินการต่างๆ ภายใต้ ACMECS จึงได้รับการออกแบบให้สามารถตอบสนองเป้าหมายของรัฐบาลที่มุ่ง (1) ใช้การทูตเชิงเศรษฐกิจ (economic diplomacy) เป็นเครื่องมือในการดำเนิน

นโยบาย (2) กำหนดจุดยืนของไทยให้เป็นประเทศเศรษฐกิจศูนย์กลางของภูมิภาค (3) เปลี่ยนสถานะของไทยจากประเทศผู้รับเป็นประเทศผู้ให้ และ (4) สร้างความไว้วางใจกับประเทศเพื่อนบ้าน และสามารถวิเคราะห์โครงสร้างและการดำเนินการดังกล่าวด้วยกรอบแนวคิด regimes ซึ่งประกอบด้วยหลักการ (principles) บรรทัดฐานหรือมาตรฐาน (norms) กฎเกณฑ์ (rules) และวิธีการตัดสินใจ (decision-making procedures) ในรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.4.1 หลักการ (principles)

จากการที่ ACMECS มีเป้าประสงค์เพื่อ

- (1) เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันและก่อให้เกิดความเจริญเติบโตมากขึ้นตามแนวชายแดน
- (2) เพื่ออำนวยความสะดวกให้มีการเคลื่อนย้ายอุตสาหกรรมเกษตรและการผลิตไปยังบริเวณที่มีความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ
- (3) เพื่อสร้างโอกาสการจ้างงานและลดความแตกต่างของรายได้ในหมู่ประเทศทั้งสิ้น
- (4) เพื่อส่งเสริมสันติภาพ เสถียรภาพ และความมั่งคั่งร่วมกันสำหรับทุกฝ่ายในลักษณะที่ยั่งยืน

ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าหลักการของ ACMECS ในฐานะที่เป็นกลไกสำคัญในการดำเนินยุทธศาสตร์ต่อประเทศเพื่อนบ้าน คือ การสร้างความมั่งคั่งให้กับประเทศเพื่อนบ้าน (prosper thy neighbour) การลดช่องว่างของระดับการพัฒนาระหว่างไทยและประเทศเพื่อนบ้าน และการสร้างความเป็นหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนา ระหว่างกัน โดยหลักการทั้งสามมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันอย่างใกล้ชิด

4.4.2 บรรทัดฐาน (norms)

โดยที่ ACMECS แบ่งสาขาความร่วมมือออกเป็น 5 สาขา และกำหนดให้แต่ละประเทศแสดงความรับผิดชอบในแต่ละสาขาความร่วมมือตามความเชี่ยวชาญและสมัครใจ โดยไทยรับผิดชอบสาขาความร่วมมือด้านการอำนวยความสะดวกด้านการค้าการลงทุน และสาธารณสุข พม่ารับผิดชอบสาขาความร่วมมือด้านเกษตรกรรม ลาวรับผิดชอบสาขาความร่วมมือด้านการเชื่อมโยงการขนส่งและการท่องเที่ยว และเวียดนามรับผิดชอบสาขาความร่วมมือด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ นั้น เห็นได้ว่า ACMECS มีบรรทัดฐานคือ การแบ่งบทบาทหน้าที่ของประเทศสมาชิกในการเป็น “เจ้าภาพ” ความร่วมมือแต่ละสาขา บนพื้นฐานของความสมัครใจและเชี่ยวชาญของแต่ละประเทศ ซึ่งมาตรฐานที่เป็นไปบนพื้นฐานของความสมัครใจและเชี่ยวชาญ

ดังกล่าวนี้ นำมาซึ่งโอกาสของแต่ละประเทศเจ้าภาพในการที่จะแสดงบทบาทที่มีความริเริ่มใน แต่ละสาขาที่รับผิดชอบได้อย่างเต็มที่

4.4.3 กฎเกณฑ์ (rules)

ภายใต้ ACMECS ซึ่งประกอบด้วยความร่วมมือใน 6 สาขา มีการกำหนดมาตรการ ต่างๆ เพื่อใช้กำกับควบคุมการดำเนินกิจกรรม อาทิ การที่ไทยขยายการให้สิทธิพิเศษทางภาษี ศุลกากรสำหรับสินค้าเกษตรกับประเทศเพื่อนบ้าน และมีการร่วมมือกันในการทำ contract farming โดยไทยได้ประสานกับประเทศเพื่อนบ้านให้ดำเนินการในลักษณะของสัญญาจ้างผลิต และรับซื้อผลผลิต ในสาขาความร่วมมือด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม ความร่วมมือระหว่าง ประเทศสมาชิกในการดำเนินกิจกรรมภายใต้แนวคิด Five Countries One Destination ตลอดจนการดำเนินการตรวจลงตราร่วมกันในรูปแบบของ ACMECS single visa ในสาขาความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว เป็นต้น

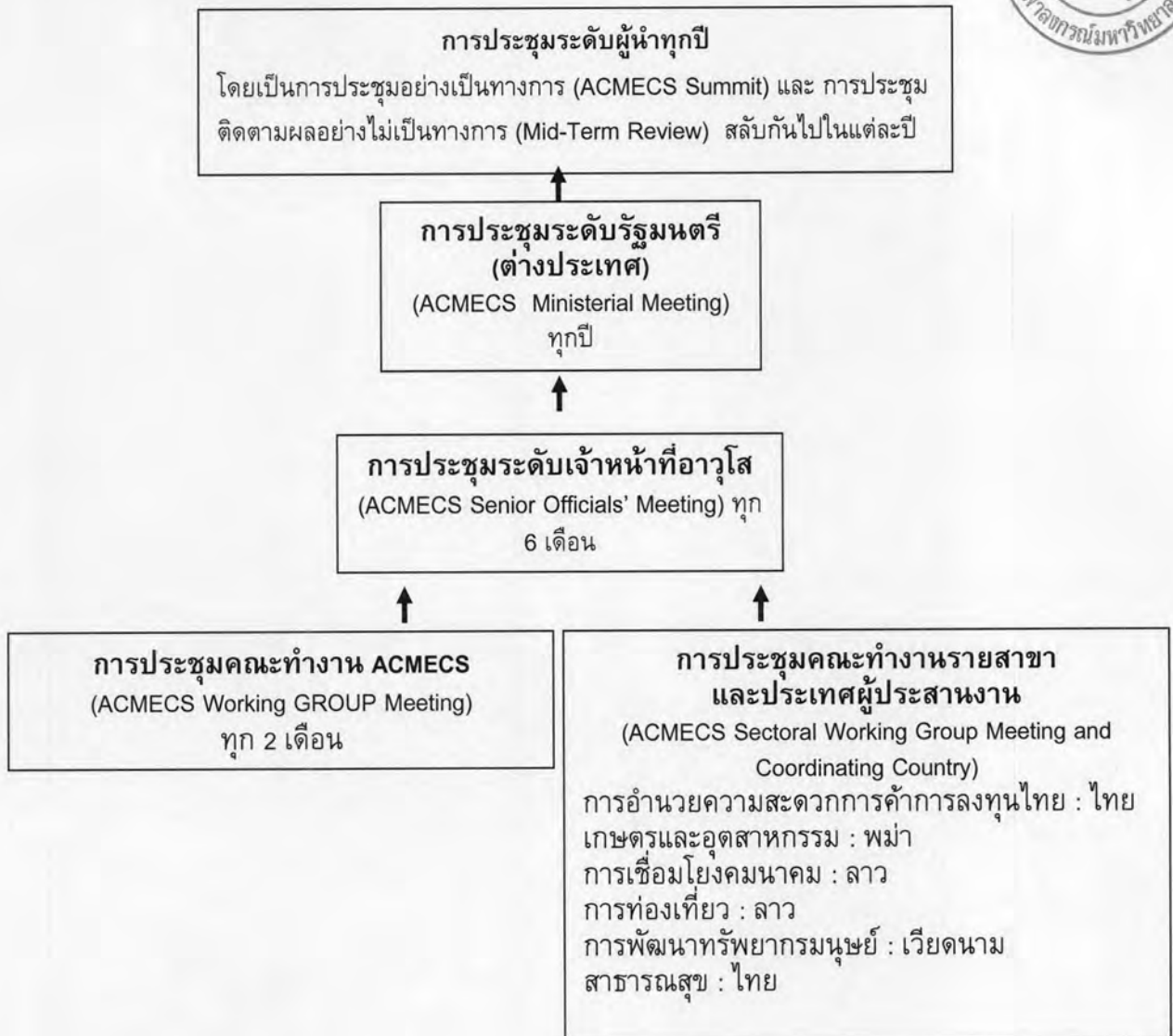
4.4.4 วิธีการตัดสินใจ (decision-making procedures)

ประเทศสมาชิกได้ร่วมกันจัดตั้งกลไกประสานระหว่างกัน อาทิ ความริเริ่มร่วมกันที่จะให้มีการจัดตั้งสำนักเลขาธิการ ACMECSW ซึ่งในขณะนี้ จะได้แสดงให้เห็นถึงกลไกภายใต้ ACMECS ที่มีอำนาจการตัดสินใจในระดับระหว่างประเทศ⁷

⁷ กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ. ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อีรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง. กรุงเทพมหานคร : ซีเอสแควร์, 2549.

กลไกระหว่างประเทศ

4.5 อุปสรรคในการพัฒนากรอบความร่วมมือ

แม้ว่า ACMECS จะเป็นกรอบความร่วมมือที่ประกอบด้วยไทยและประเทศเพื่อนบ้านอีกเพียง 4 ประเทศ ได้แก่ กัมพูชา ลาว พม่า และเวียดนาม ซึ่งแตกต่างจากกรอบความร่วมมืออื่นๆ ก่อนหน้า แต่จำนวนสมาชิกที่จำกัดของ ACMECS นี้ อาจเป็นเพียงปัจจัยหนึ่งที่เอื้อให้ประเทศสมาชิกสามารถสร้างกรอบในการเจรจาร่วมกันได้โดยตรง ในทางปฏิบัตินั้น ACMECS ยังคงจำเป็นต้องเร่งจัดอุปสรรคต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อ ACMECS มาตั้งแต่ในระยะเริ่มต้น และยังคงเป็นปัญหากระทั่งปัจจุบัน

4.5.1 การอำนวยความสะดวกด้านการค้าการลงทุน

- ระบบการเงินการธนาคารในประเทศสมาชิกยังไม่ได้มาตรฐาน

- ระบบการให้สิทธิพิเศษทางภาษีแตกต่างกันในประเทศสมาชิก
- ประเทศสมาชิกมีการปกป้องตลาดภายใน โดยการดำเนินนโยบายทดแทนการนำเข้าที่ห้ามนำเข้าสินค้าบางชนิดที่สามารถผลิตได้ในประเทศ
 - ประเทศสมาชิกขาดทักษะในการดำเนินธุรกรรมตามแบบสากล
 - มีปัญหาความไม่มั่นคงตามแนวชายแดน ซึ่งส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของนักลงทุนและผู้ประกอบการ

4.5.2 ความร่วมมือด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม

ด้านเกษตรกรรม

- ประเทศสมาชิกขาดแคลนบุคลากรทางการเกษตรที่จะสามารถรับการถ่ายทอดทางเทคโนโลยีและวิชาการระหว่างกัน
- สาธารณูปโภคพื้นฐานที่จะรองรับการพัฒนาทางการเกษตร เช่น ระบบการจัดการน้ำและพื้นที่ชลประทาน ไม่เพียงพอ และระบบเชื่อมโยงการขนส่ง (logistics) ยังขาดประสิทธิภาพ
 - ขาดระบบการจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่เหมาะสม

ด้านอุตสาหกรรม

- ประเทศขาดแคลนบริการพื้นฐานทางเศรษฐกิจ อาทิ ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน
- ประเทศสมาชิกขาดระบบการบริหารจัดการแรงงานที่เหมาะสม

4.5.3 การเชื่อมโยงคมนาคม

- เส้นทางคมนาคมทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ ของประเทศสมาชิกตามแนวเส้นทางเศรษฐกิจสำคัญยังคงไม่สมบูรณ์
- ความไม่มั่นคงของสถานการณ์ตามแนวชายแดน

4.5.4 การท่องเที่ยว

- บุคลากรด้านการท่องเที่ยวยังมีคงมีจำนวนจำกัด
- ขาดมาตรฐานในธุรกิจที่รองรับการท่องเที่ยว อาทิ โรงแรม ร้านอาหาร

4.5.5 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

- ประชากรจำนวนไม่น้อยของประเทศสมาชิกยังไม่ได้รับการพัฒนาในเชิงคุณภาพชีวิต
- มีข้อจำกัดด้านงบประมาณสำหรับการดำเนินการ